

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unitatei”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbăta.

Tremură nemeșii din Ardeal și țipă.

Adunări au ținut, conventicule. Au pus în mișcare tot aparatul oficial. Presa strigă, comitatele își exprimă teama lor specială, orașele protestează și societățile culturale țin prelegeri etnologice! Toate se sbat să „mântue” Ardealul pe seama neamului nemeșesc și să pună stavilă cutropirei române, care nu mai cunoaște margini.

E vrednic de eternizat ceea ce se petrec în comisiunea ad hoc, cu ocaziunea desbaterii prealabile a proiectului sufragiului universal. Numai glasul fostului ministru prezident Bánffy mai lipsește, ca nemeșii ardeleni să fie complet reprezentați. Ce lamentări, ce propuneri, ce idei! Ți se rupe inima de bietii de ei! Țipă, că le scapă tot din mâni — oficii, sinecure, mandate, subvenții. Și toate acestea de dragul românilor! Până acum încă ziceau, că avem prea mult, cât avem! Așteptau așadară dela viitoarea lege electorală, ca să ne scoată eventual total din cadrele constituției și să ne pună la dispoziția dlor Conți Lázár, Bethlen István etc., ca să ne prepare pentru viitorul stat național.

Nu mai puțin a cerut contele Lázár și ceilalți „deputați ardeleni”, ca ministrul prezident să cuprindă Ardealul în *paragrafi speciali*.

Și cuvântările acestea deplorable au avut rezultatul lor cuvenit. Intreagă comisiunea ad hoc a cerut dela ministrul-prezident Lukács, cu *lamentările* aceste sfâșietoare de inimi să fie luate în considerare. Lukács a răspuns emoționat de atâta patriotism și și-a scos cu fală peptul zicând, că e ardelen și el, știe cât sufer nemeșii din cauza in-

tinderii valahe (Vezi: colonisările, regularea moșilor ardeleni, acțiunea săcuiască, acțiunea cooperativă, segregări, comasări etc.) și la alcătuirea acestei legi a și fost cu deosebită considerare la frații săi ardeleni.

Fițițele ardeleni ghicesc acum, că oare cum a fost Lukács cu deosebită considerare la nemeși, în alcătuirea reformei electorale? Unele zic, că asigurarea dominațiunii acestor oameni, se face prin introducerea unei noi arondări a circumscripțiilor electorale, altele prin statificarea administrației, care se va introduce deocamdată prin statificarea notarilor. Mai sunt și altele, cari cred că e ceva ce nu se vede, dar ceea ce guvernul o ține gata pentru aleșii săi.

Toate combinații deșarte. Ministru prezident Lukács știe ce vorbește, când îi asigură pe nemeși despre împărăția lor până la capătul veacului. E lucru știut, că în noaua lege prezidentul alegerii are drepturi excepționali. Că aceasta încă înseamnă ceva, o știm dela faimosul Theri, când cu alegerea dela Vinț. D'apoi încă când va fi vorba de salvarea nemeșilor, adevă de salvarea patriei!

Deci fiți pe pace dlor! Până acuma încă am avut drept de a alege notar, primar adevă pe cine ați voit D-Voastră. După aceasta tot cam așa va fi. În privința aceasta nu e lipsă, ca să vă dăm noi sfaturi, că ce să faceți. Atâta școală are și cel mai mic dintre D-Voastră. Nu să vor prăpădi nemeșii nici după noua lege electorală. Din vina oamenilor pot trăi până e pământul pământ. Poate Dumnezeu din ceriu să facă altceva!

Ajutoarele de stat. „Egyházi közlöny” din Budapesta, publică următoarele date scoase din budgetul pe anul 1913, referitoare la ajutorul, ce-l dă statul singuraticelor confesiuni din Ungaria.

I. Ajutorul dat bisericilor.

a) Catolici:

1. Statului catolic din Ardeal	200,000 c.
2. Capitlului din Alba-Inlia din f. regesc	11,970 „
3. Competință erarială, pentru 3 preoți r. c.	374 „
	<hr/> 212,344 c.

b) Greco catolici

1. Bisericii gr. catolice	650,000 „
---------------------------	-----------

c) Greco orientali.

1. Bisericii gr. or. românești	320,000 „
2. Bisericii gr. or. sârbești	80,000 „
	<hr/> 400,000 „

d) Ev. augustani, reformați.

1. Bisericii ev. augustane	372,998 „
2. Bisericii reformate	524,710 „
3. Compet. erarială bis. reformate	28,000 „
4. Bis. ref. din Maramurăș din f. Appafi	10,000 „
5. Colegiului ref. din Dobritin din f. Appafi	8,000 „
6. Ajutor bis. ev. aug. și ref. conform § 3 Art. XX, 1848	440,000 „
7. Bis. ev. aug. și ref. din Ardeal	266,000 „
8. Pentru înmulțirea fondului acestor biserici	300,000 „
9. Tot pentru fond. bis. ref. din Ardeal	20,000 „
	<hr/> 5,929,708 c.

e) Unitari.

1. Bis. unitare	100,000 c.
2. Ajutor bis. unit.	150,000 „
3. Fondului bis. unitare	15,800 „
	<hr/> 265,800 c.

f) Jidovi.

1. Bis. jidovești	240,000 „
2. Fondului școl. jidovesc	80,000 „
	<hr/> 320,000 „

g) Diverse.

1. Lecticale	30,000 c.
2. Ajutoare extraordinari	35,000 „
3. Ieșite transitorii	3,000 „
	<hr/> 68,000 „

Suma totală: 7,845,852 cor.

II. Congrua preoților.

1. Congrua preoților rom. cat. și gr. catolici	1,350,000 c.
2. Congrua preoților acatolici	2,900,000 „
	<hr/> 4,250,000 „

III. Cvinvenalele preoților.

1. Cvinvenalul I și II	3,340,267 c.
2. Ajutor capelanilor și preoților cu calificare mai puțină	350,000 „
	3,690,267 „

IV. Ajutor școlilor.

61 școli medii catolice	943,456 „
26 școli medii reformate	808,400 „
16 școli medii ev. augustane	497,000 „
2 școli medii unitare	61,000 „
1 școală medie izraelită	10,000 „
8 școli comunale	209,400 „
1 gimnaz de fete din Budapesta	24,000 „
	2,553,256 c.

V. Diverse.

Diverse ajutoare	30,000 c.
Ajutor directorilor și profesorilor dela școlile numite în p. IV.	1,220,000 „
Plata cateheților dela aceste școli	100,000 „
Pentru înființarea de astfel de școli	1,526,000 „
Fondului de penziune	120,000 „
	2,996,000 „

V. Școlilor elementare confesionale și comunale	20,972,560 „
---	--------------

VI. Ajutor profesorilor și profesoarelor dela școlile pedagogice confesionale	380,000 „
---	-----------

VII. Pentru universități nouă	2,000,000 „
-------------------------------	-------------

Dintre toți mai mult capătă protestanții — deși ei abia formează 21% din locuitorii țării. Bisericele românești, în proporție, capătă puțin, și și mai puțin capătă școlile, deși o vrednică îndreptățire și noi putem să așteptăm.

Autonomia catolică. Proiectul despre autonomia catolică, să spunem, că ar fi gata, și nu mai restează decât anumite formalități până va ajunge pe biroul camerei. După foile ungurești, cari publică pe scurt

accest proiect, dăm și noi câteva cuvinte, cari pot să ne intereseze mai mult. Și anume: Biserica catolică, înșă poate să dispună în toate afacerile bisericesti și religioase, și înșă își manipulează averile și fondurile bisericesti, de instrucție și de binefacere. Poate să adune avere, și să facă repartiții. Patronul suprem e regele. La ordinul lui, din preoți și laici, se va forma o organizație autonomă, a cărei statute le va compune o comisie, pe care o va designa înșă regele. Iar fondurile religionari și de instrucție, administrate până acum de Ministrul de culte, se vor încredința acestei organizații autonome. Până când înșă, această organizație va câștiga aprobarea prealabilă, să va menținea starea de până acum. Iar după aprobare, se vor preda spre administrare acestei organizații.

În amănunte încă nu cunoaștem proiectul și chiar de aceea nu putem ști, ce ținută va trebui să luăm față de el.

Instalarea noului Episcop Dr. Valeriu Tr. Frențiu.

(Continuare și fine).

Banchetul.

La orele 2 d. a. a dat noul episcop un splendid banchet în sala cea mare a hotelului „Regele Ungariei”. Din cauza multelor deputații, câte au sosit la reședință, să-și facă reverențele, oaspeții invitați s'au intronit ceva mai târziu. Pe Episcopul, care intrase în sală însoțit de notarul consistorial Dr. Iuliu Hossu îl primiră cei de față cu aplauze frenetice și strigate de „Să trăiască”. Au fost invitați și au luat parte la banchet peste 300 de persoane. Am remarcat pe Il. Sa Dr. Miron Cristea, Episcop român gr-or. al Caransebeșului, P. C. S. Filaret Musta

Arhimandrit. Medve Zoltán, fișpanul com. Caras-Severin, Szeketz Aurel, vicecomitele, Dl deputat distal Dr. Iosif Siegescu, rudeniile Episcopului, comandantul garnizoanei din Lugoj, membrii Ven. Capitlu, șefii de oficii comitatense și comunale, oficialii superiori, mai mulți ofițeri, preoții diecezani, cari au fost de față la actul intronizării, diferite deputații ale comunelor bisericesti, străinii și prietini Episcopului și alții mulți. Menuul a fost următorul:

Bouillon en tasse
Fogas à la Chambord
Filet de beoeuf à la Balmoral
Poulets frits Agneau frits
Salades Compots
Ponding au Maraschino
Fruits Fromages
Caffè noir

Vins de la cave du Mongseigneur l'êchevegue

Champagne Louis Francois Transylvania
Eau de Buziás

Cointreau triple Sec Roch Frères

Primul toast la ridicat noul Episcop pentru Pontificele Roman, pentru Monarh și Dieceza Lugojului. A răspuns în numele Diecezei, clerului și poporului diecezan Il. Sa Dl Dr. I. Boros, vicar general, care l-a asigurat pe Preasfinția Sa de alipirea credincioșilor și dragostea lor față de noul mire al Diecezei. Dl canonic Dr. Iacob Radu, salută pe reprezentanții puterii civile, în numele cărora vorbește dl comite suprem al comitatului Medve Zoltán. Remarcabil a fost cuvântul rostit de Il. Sa Dr. Miron Cristea Episcopul Caransebeșului. „Nu numai la masa încercată de bunătați se fraterniză on. domni”, a zis Pf. Sa, „câci e timpul suprem ca să fim frați și afară în

FOIȚA.

RUSIA.

— Notițe istorice. —

(Continuare și fine).

Hanul tataresc își avea Saraiul pe Volga și au cerea dela „supușii săi” decât tribut și câte-o dată contingente militare, apoi pentru bună pacea și îndestulirea tuturor „facea și dreptate”, în cazuri de neînțelegeri; astfel principii rusești cu vremea se întreceau în arta de-a fi favoriții Hanului Tătarilor. Mai ales cel din Mosca se întrecea în slujbele ce-i făcea Măriei sale Hanului, carele la rândul său încă-l ajută pe principele moscovit să-și lărgească drepturile și puterea, așa că la începutul veacului al 14-lea, Mosca se ridică peste celelalte orașe rusești, stăpânind de o potrivă în afacerile politice și religioase. Grația mongolă pentru casa moscovită (tot urmași de alui Rurik), țină până pe vremea lui Simion cel Superb și Ivan Blajinul (1340—1369), pe vremea cărora se încep încercările de-a scutura jugul tatar. Luptele au fost crâncene și au ținut aproape 100 de ani, până ce principilor din Mosca, Ivan cel Mare și nepotul același Ivan cel Groaznic au putut înfrânge de tot și pe Tătari și pe ceilalți

principii rusești, ce nu voiau să se supună casei de Mosca. Acești doi Ivani sunt întemeietorii adevărați a Rusiei: indicând căile cum trebuie să se guverneze, să se cucerească și să se apered pământul rusec. Dela Ivan cel Teribil, stăpânul Rușilor se chiamă Țar, adică Împărat. Ivan cel Mare reînnoiește vechile legături intrerupte de mult cu cultura bizantină, anunță că în viitor teritorul monarhiei nu se mai poate împărți între fii domnitorului și stabilește moștenirea tronului. Ivan cel Teribil (1533—1584) în o domnie lungă, cucerește ținuturile sudice a Rusiei până la Caucaz, ia Siberia, o înecetează imperiului său. Între astfel de împrejurări, la 1598, cu fiul lui Ivan, se stânge linia bărbătească alui Rurik, și după o anahie de vre-o 13—14 ani se începe o nouă domnie, o nouă perioadă în istoria rusească, perioada europeană sub domnirea familiei Romanov, pripășită în Moscovia în veacul a 14-lea. Țaratul lui Ivan cel Teribil purta încă pecetea asiatică a vremilor trecute, reușitele războaielor Romanovilor și-a politice lor europene apoi schimbă acest caracter, ridicând Rusia la întâia putere mare europeană în Răsărit. Sub cel dintâiu Romanov hotarul Rusiei se lărgește până la Urali, el face încă tot politică asiatică, nu putea să se îndrepte încă în spre Europa. Dar de pe la 1645 înainte, cei mai nefericiți vecini a Muscalilor au fost Apusenii, cari întruna trebuiau să facă silita

cunoștință a datinilor țarilor din Moscovia. Începutul veacului al 18-lea pentru Rusia e epoca ridicării sale la rangul de putere mare europeană, multămită. stăpânirii absolute a celui mai mare Romanov, Petre I, cel Mare, sdrobotorul lui Carol al XII-lea din Șvedia, întemeietorul celei de a 3-a capitală a țării, cuceritorului ținuturilor litorale din nord-vestul rusec al zilelor noastre. Cu el începe marea prefacere socială, morală și culturală în Rusia, el pune temelile unei politice unitare rusești. arătând cu pilda lui cum poate o țară din vrednicia și hârnicia Împăratului ajunge o putere mare și primejdioasă pentru vecini.

Capitala cea nouă a lui Petru se desosebea de cetatea Moscovei, iar poruncile aspre ale Împăratului trebuiau observate chiar și în felul cum se făceau casele și se purtau hainele. O viață socială mai dobitocească nu se poate închipui nicăiri ca în curtea din Moscovia, Petre poruncește să-și schimbe portul, să-și tundă bărbile, și să nu beie rach u, iar dacă se împotriveau capetele le erau în primejdie. Apoi când văzu că și preoțimea îi stă în cale, și că arhierul cel mai mare al țării ar cam sămăna în moravuri cu ceilalți ruși, i-a luat puterea și s'a făcut el patriarh și cap al sfântului sinod, — ceea ce stă și azi. Apoi miliția cea nouă, organizată după modele europene, în vreme scurtă a dat dovezi ce poate. Pe vremea lui Petre cel mare în

vieța publică, în interesul patriei și spre binele popoarelor ei. Evenimentele din Balcani au trebuit să vină, ca se ni-se deschidă ochii și să vedem, cât de avizați suntem unul la altul, și cât de mult trebuie să iubim patria aceasta, pe care vrem să o apărăm cu tot sângele nostru. Evenimentele din Balcani ne-au arătat, că toți locuitorii de aici trebuie să fie frați, nime să nu vadă în vecinul pe dușmanul, ci pe fratele, care își varsă bucurios sângele pentru interesele și drepturile comune ale popoarelor țării. Se vor convinge și maghiarii de soiu, că românii nu le sunt dușmani, și ne vom convinge și noi, că maghiarii de soiu ne sunt prietini și noi lor. În armonia sentimentelor văd eu viitorul acestei patrii iubite, pe cari noi de atâteaori o am apărat cu sângele și averea noastră". Cuvintele Parintelui Episcop Cristea au făcut o adâncă impresie asupra celor de față și au fost subliniate cu aplauze puternice. Impresie admirabilă a făcut cuvântul din urmă a noului Episcop, carele mulțumind oaspeților pentru participare, a spus, că trece în sala de alături la frații veniți din depărtare. Aci apoi s'a întreținut mult timp cu credincioșii țărani veniți din provincie, ca să fie de față la actul solemn al întronizării.

Concertul.

Concertul de duminică seara, care s'a dat în sala dela Concordia, a avut un splendid succes. Biletele au trecut repede, așa încât la începutul concertului nu mai era loc nici pentru bietul reprezentant al presei, care trebui astfel să-și caute refugiul într'un nochiu îndepărtat. În schimb însă avu de aci, departe de alba lumină electrică, o splendidă perspectivă. În față aveam publicul cu ale lui atâtea mii de fețe zimbitoare. Eleganța îmbrăcămintelor și fineța parfumului

se vedea cum creștea de cătră intrare, încoace cătră locurile prime. Un costum românesc prindea așa de gingaș, de abia la câțiva pași, un chip mândru de față mare, care privea indiferent cu cei doi ochi mari, sculptori la păretele dinainte. Colo în fond, într'o semilumină, câteva capete încăciulate se ridică pe deasupra. Curiozitatea noastră ne-o satisface punctul separat al programului de azi, că în pauză se va juca călușerul. Pe vâțav îl cunoaștem bine noi cești dela Blaj. E învățătorul Sas, care azi e al diecezei Lugojului vrednic ostaș. La orele 9 a apărut în sală Il. Sa episcopul, însoțit de dl canonic dr. Iacob Radu. Publicul s'a ridicat în picioare și a primit cu furtunoase ovații pe Prea Sfinția Sa. Ca la un semn dat s'a împopuliat deodată și scena rotundă din frunte și unul după altul resp. una după alta apăreau eroii și eroinele serii de azi, corul dlui Ienea. Cântările, cari s'au cântat în seara aceea au fost de o rară precisiune. Peste tot am avut ocaziune, ca să facem în privința aceasta temeinice studii în Lugoj. La dreptul vorbind, glasuri frumoase parcă numai aici se pot auzi. Poate aerul, poate raza de soare, poate clima, apa... mai știe Dzău, dară și aseară la serenadă și în biserica catedrală, atâta sonoritate în voce și atâta dulceață în melodie, numai la bănațeni ăștia să mai poate afla. Aici un conducător de cor e rob al acestei pasiuni. Dar și coruri precise și disciplinate, alimentate se înțelege de forțe artistice, cari ar face cinste oricărei opere, ce aici nu sunt. Nu voi uita nici când imnul cântat de corul marelui măestru Vidu, cu ocaziunea serenăzii de Sâmbătă seara. O mai desăvârșită simfonie, care să-ți captiveze toată ființa, să facă să vibreze toate coardele inimii tale, nu poate să mai existe... Până când mă perdeam în reverii de aceste, punctele programului se scărțiau unul după altul

și eu nu știam ce să admir mai mult. Disciplina aceea extraordinară, desăvârșita tehnică, ori dulceața cântărilor. Dl Ienea s'a dovedit de un om, care merită toată recunoștința și atenția celor chemați. O apariție drăgălașă a fost cu aceasta ocaziune dsoara Aurica Pop, fica preotului nost din Iezvin, care a susținut nu numai acompaniamentul la pian a unor cântări clasice, ci într'un capriț spaniol a fost însăși eroina la pian. Publicul a aplaudat-o mult și un oarecineva i-a oferit și un uriaș buchet de flori frumoase în numele artei muzicale. O altă furtună de aplauze m'a trezit apoi ca semn, că concertul s'a isprăvit și câțiva înși începură a face loc acum celor cari dansează. Într'o lojă apărură fii Faraonului, cu ochii sculptori și instrumentele muzicale în mână. Din întunecimea depărtată porniră săltăreț cu zurgalaua și costumați, reprezentanții mocanilor — călușerii. Învățătorul Sas i-a adus din sat dela el, ca să dea tributul său cuviincios unei petreceri românești. S'a jucat și românul și bătuta. Nu-i de lipsă să mai spunem, că ambele au succes splendid și publicul a făcut vâțavului călduroase ovații. După încheerea acestora o hătăgană se cântă și publicul dansator se înșiră la joc. La început puțini, apoi tot mai mulți, până ce în mijlocul sălii grămădiți și tudesniți sare o lume de oameni în toate colorile și condițiile. Fețele-s radioase, sculpirea ochilor e adâncă și de pe câte un cap câte-o cărpă roșie flutură în mișcarea aceea mișunătoare de oameni. Banii de aur suna pe piept și aprind și mai mult pasul pus în mișcare de focul muzicii. E interesant, cât de mult se schimbă ardelenele și hătăganele noastre când ajung în Bănat. În Bănat e pasul mai iute și tactul mai scuturat... Și așa mai departe până în zi. Câte două trei jocuri românești și iar unul nemțesc, apoi jocurile

București domnia Braucoveanul iar în Moldova Constantin Vodă Cantemir, prietin și vaforit alui Petre, deci natural că în războaiele duse contra Turcilor a fost pe partea rusească. Se spune că odată Petre cel mare l'a vizitat pe Vodă la Iași, unde și-a petrecut minunat, că l'a apucat jocul și fiindcă n'avea pe cine să joace, l'a luat pe Vodă și-l învățea de umeri ca pe un copil, — vezi muscalul era voinic, iar dnul nost mai slăbuț, că era învățat minune mare. După moartea lui Petre I. în Rusia urmează o epocă vestită, când destinele puternicei țări sunt încredințate femeilor, cari toate aproape au fost foarte vestite, ca împărați, războinici, organizatori și cuceritori.

Ecaterina I, Ana I. de Curlanda, sub care Rușii ocupa Azovul și Hotinul, și pustiesc Moldova lui Grigore Ghica, apoi Elisaveta I, sub care Rușii au pus mâna chiar și pe Königsbergul prusiac și pătrunsără în Berlin, au fost împărătese vestite. Elisaveta, pe lângă gloria armelor s'afngrijit de progresele culturale ale țării: la Moscova întemeiază universitate iar la Sanpetroburg academie de belearte, teatrul național și vestitul palat de iarnă, pinacoteca. Sub urmașul ei, pe tronul țarului ajunge Petre al III-lea, nepotul ei, din familia Holstein-Gotorp, — a fost un slăbănog, pe care-l răstoarnă cea mai vestită împărătesă rusească, Ecaterina a II-a din neamul princiar Anhalt-Zerbst-Romanov, zisă și Semiramida Nordului. Opera lui Petre

cel mare află deplină împlinire sub această mare diplomată și războinică. A purtat bătăi mari cu Svezii și cu Turcii; mai ales politica să se îndreaptă cătră visul vechiu muscălesc Constantinopolul. Ea a fost o împărătesă foarte bună pentru țara sa, și în hărnicie n'o întrecea nime: toate afacerile țării le cunoștea bine și se interesa de ele. În administrație face ordine iar de miliție se îngrijește ca un bărbat, ea bate pe Turci și împarte cu alții Polonia. În Moldova intră ca la ea acasă, vezi dne să bată Turcii, iar bietul ce Grigore Ghica dela București a fost dus rob la Petersburg, cu toate că ținea cu Rușii. La împărțirea Poloniei pune mâna pe Litvania, iar în păcicie cu Turcii în 1774, capătă teritor din împărăția turcească până la Nipru, și libertate pe marea neagră, apoi pentru Tatarii Crâmului independentă, iar în pacea din 1792, pune mâna pe Crâm și Georgia.

Tot pe vremea Ecaterinei s'a zămislit ideea protectoratului rusesc asupra Balcanului ortodox. Sub urmașul ei, Pavel I. în Rusia se introduc unele reforme interne, el însă crescut rău de mamă-sa, la 1801 a căzut jertfă unui complot, în fruntea căruia era chiar feciorul său Alexandru, primul ca Țar. Din domnia acestuia remarcăm luptele lui împotriva libertății și durerosul 28 Maiu 1812: *răpirea Basarabiei*, mișeleasca răpire, stând o bună și bogată parte din trupul Moldovei lui Ștefan cel mare ajunge în robie.

Urmașul sau Nicolae I (1825—1856) tot într'una trebuia să se lupte cu Turcii, Polonia și chiar supușii măriei sale. Sub el în țările dunărene se introduce o nouă orânduială internă: epoca Regulamentului organic. Până la Nicolae Europa nu cunoștea grozăviile Siberiei și fiindcă țarul acesta, voinic și frumos, n'avea nici un gând de prefaceri liberale, toți câți nu erau aplicați să trăiască din mila țarului, vieța dobitoacului rus, piecău la Siberia: pohođ na Sibir. Tocmai când se credea mai grozav, a început războiul crimeic: *să măture Turcia din Europa*, — dar a murit, lăsând locul feciorului său Alexandru al II-lea (1856—1881), celce isprăvește războiul, cucereste sistematic Siberia aproape până la granițele de azi a Rusiei aziatice. Prin tratatul dela Paris (1856), când s'au pus capăt ostilităților la Crimeia, trei județe românești din Basarabia s'au lipit din nou la Moldova, ca mai târziu să fie răpite iar. Pe vremea acestui împărat „binevoitor“ biruit ce-i drept de Turci, se face Unirea principatelor, sub Alexandru Ion I. Cuza, se poartă gloriosul războiu din 1877, iar la 1881 se proclamă regatul român sub Majestatea sa Carol I.

Sub cei din urmă 2 împărați muscălești Rusia făcând progrese pe toate terenele, dar fiindcă masele și azi sunt lipsite de cele mai elementare cerințe a unei dezvoltări și proșării normale: libertatea constituțională, Rusia cu toată slava și idealul ei „umane și pacifice“, cu toți genii schănteiețori ce a dat literaturii universale și pe lângă toată gloria Romanovilor, este o împărăție asiatică.

de coloană, ca pe urmă să fie bucurie, su-părare, jaluzie, pricini, doruri, tinerețe, primăvară. Ce să mai zicem o seamă? Simțiam cum tot mai mult ne apropiem de ciuda le-gendară a curcei, care se burzulue de nă-caz, că porumbii sunt porumbi și se — să-rută. Gardedamele da, ele se plictisiau gro-zav. Se vedea de departe cum le cade de bine, când puteau prinde pe cineva, care să le mai alunge uritul. Altele durmitau și așteptau în zădar, că va cuprinde somnul și obo-seala și pe puiul de colo din învălmășală, ca să meargă acasă. Lumina celeialalte zi a pus apoi capăt petrecerei.

Telegrame.

Apostolia sfântă să o porți spre mân-găierea turmei, intru lungime de zile.

Mitropolitul VICTOR.

*

Cătră Domnul m'am rugat, ca Spiritul său să îndrepteze pașii tăi în calea aceasta în care vei merge, și întărit să facă spre tine ochiul său, că așa să poți lupta cu bi-ruință luptele lui și să poți duce intru in-deplinire încă și multe de câte au avut în-aintașii tăi în inimile lor pentru înflorirea bisericii, binele patriei, și pentru înălțarea neamului românesc.

Episcopul DEMETRIU RADU.

*

Menton

Cu rugăciuni ferbinti însoțesc intrarea noului mire. Mulți ani.

Episcop VASILE.

Epilog.

Sărbătoarea diecezei de Lugoj s'a în-cheiat. După văduvia, în care a rămas, în urma depărtării fostului ei Arhiepiscop iubit P. S. S. Vasile la scaunul episcopesc al Gherlei, a venit noul e mire Traian Valeriu, ca să o ia sub ocrotirea Lui și să-i conducă destinele, pornind înainte, pe urmele vred-nicilor înaintași.

Am fost martori la toate manifestările de bucurie, ce s'au desfășurat cu acest săr-bătoresc prilej, din clipa denumirii, până ce au trecut actele solemne ale consacării în Catedrala din Blaj, și acel al instalării în Catedrala din Lugoj.

De-acum sărbătoarea s'a încheiat.

Roșul nostru de cronicari modești ai a-cestor zile festive încetează și el, rămânând terenul larg deschis pentru activitatea nou-lui Arhiepiscop.

Nu ne îndoim, nici pe o clipă, că zelul, dragostea de neam și de biserică a noului Arhiepiscop ne va da tot mai mult prilej, de a încreșta, în coloanele foiei noastre, tot mai multe lucruri vrednice de remarcare.

Bărbat înzestrat cu înalte pregătiri științifice, la cea mai frumoasă vârstă a muncii și a hărniciei; preot zelos cu un tre-cut așa de curat și imaculat; odrasla de preot și bănațean de baștină P. S. Sa va cunoaște îndesajuns toate năcazurile turmei ce o ia în păstorire și își va întinde brațul Său ocrotitor, pentru a preveni și a înlătura toate primejdiiile, ce se năpustesc și se vor năpusti, foarte probabil, și pe viitor asupra noastră.

E un teren așa de vast acela al unui Arhiepiscop tânăr, cu dragoste de muncă febrilă, cum e P. S. Sa.

Sunt chestiunile mari, ce preocupă exi-

tența bisericii noastre, unde noul Arhiepiscop va avea, să sprijinească, cu tot sufletul opera grea a celorlalți Arhiepiscopi mai bătrâni și cu experiență mai probată; este apoi soarta de-plorabilă a *preoțimeii* dela sate, a *școlilor*, ce se prăbușesc dinaintea ochilor noștri, a *mizeriilor* fără număr, sub cari se sbate și îngenunchiază *poporul* dela sate, mult lău-datul popor, despre care obișnuim a spune, cu ocazii festive, că e „*talpa țării*”.

Sărbătoarea s'a încheiat.

Stingem lumânările, amuțim glasul clopotelor și al treascurilor lărmuitoare.

Trecem în epoca muncii.

Noul Arhiepiscop își va scrie singur, cu zelul și hărnicia Sa necontestată, paginile de recunoștință, pe care istoria noastră bi-sericească l-le rezervă!

Reviste.

De pe câmpul de război. În zilele din urmă norocul războiului s'a mai schimbat. După știrile ce sosise dela Constantinopol, învingerea să pare că a trecut și pe partea turcilor. La Galipoli, Rodosto și Ceatalgea Bulgarii au trebuit să se retragă. Iar la Bulair, lupta a fost foarte sângeroasă. Vestile ce vin de aici, se contrazic. Unele foi, spun, că Bulgarii, ajutați și de corăbiile grecești, ar fi învins pe turci și ar fi ocupat Bulair-ul iar Ministrul de războiu turc, raportează, că la Bulair situația nu s'a schimbat și Bulgarii n'au învins.

Luptă decizivă până acum n'a fost. Turcii n'au bani și munițiuni, iar Bulgarii încă au slăbit foarte mult, de aceea să crede, că nu peste mult se va da și lupta decizivă, probabil între Cavac și Cidekôj, și după acestea vor fi reluate și negocierile de pace. bilizările.

Diferendul româno-bulgar. Din sursă diplomatică să anunță, că dife-rendul româno-bulgar poate fi consi-derat destul de serios. Bulgaria nu vo-iește să renunțe la Silistra. În cazul cel mai rău, este dispusă să evacueze for-turile așezate la est dela Silistra și să cedeze un teritor pe litoralul Mării Ne-gre. România încă își menține în între-gime pretențiunile cu privire la Silistra. Populația e foarte agitată, și să crede, că dacă aplanarea conflictului nu va urma în curând, mai ales, că Tripla alianță încă a întervenit pentru aceasta, războiul va trebui să izbucnească. Să svonește că România a și început mo-

Concordatul dintre Sîrbia și Roma. Protectora catolicilor din Bal-cani, și cu deosebire a albanezilor, e Austro-Ungaria. Sîrbia acum începe să se teamă de aceasta protectoră,

care își va deprinde influința, de aici înainte și în părțile ce ar fi să se ad-nexeze Sîrbiei. Pentru aceea Sîrbia neliniștită, a trimis un delegat la Roma, care să pregătească calea pentru în-chierea unui concordat. Dacă aceasta știre corăspunde adevărului, atunci să prevadă că protectoratul Austro-unga-riei în părțile aceste va înceta. Asupra Albaniei independente, însă va rămănea și mai departe protectoră. Protecto-ratul Austro-ungariei, încă în v. XVII a fost recunoscut în actele păci dela Constantinopol, Carlovitz, Passarovitz și Belgrad. Concordatul cu Sîrbia, să crede, că se va încheia pe baza prin-cipiilor, cari s'au luat în seamă în 1886, când s'a încheiat concordat între Roma și Montenegro.

Cronică locală.

Săptămâna trecută va fi pentru orașelul nost o plăcută aducere aminte. Duminică în 9 l. c. academia populară și-a ținut obiș-nuita prelegere, la Trei Ierarhi a. m. a fost matineul liceului în cinstea patronilor Ocrotitori a acestor școli iar tot atunci seara s'a ținut tradiționalul bal „filantropic”, zis al studenților.

1. Academia populară.

Tânărul profesor Maior ne-a întreținut vreme de o oră și jumătate cu povestirea vieții și operei celei mai atrăgătoare figuri din literatura germană: Fr. Schiller. — și în bustul lungimei conferenței, publicul a ascultat cu încordat interes frumoasa țes-tură a vieții și operei poetului. Dl Maior prin faptul cum a țesut opera lui Schiller cu înșuș viața lui, ne-a arătat cum să-l și înțelegem pe poetul nepăsător de forme etc., iar analiza operelor mai de seamă înlesnește fără îndoială multora citirea ușoară a tra-ducerilor — în mare parte — bune, ce s'au făcut în românește până acum din Schiller.

Mersul conferenței privește de când lu-mina lumii și cum acela în prima perioadă a dezvoltării genului său stă sub influința curentului „Sturm und Drang” în care vreme poetul silit să asculte de porunci și forme arbitrare, — cum era în academia militară, unde urma studii juridice, apoi mai târziu medicale — creasă „Hoții” și „Intrigă și amor”, cari fără îndoială s'au îndreptate asupra principelui stăpânitor din patria sa. Succesul pieselor sale l-au făcut încrezut, dar buzuarele i-au rămas goale; în sfârșit, sătul de bolnavii ce trebuia să-i îngrijească în o garnizoană, fuge din patria sa și pribejește prin mai multe orașe, până ce ajunge din mila altora în o stare materială mai favorabilă pentru om dar nu pentru poet. În perioada zisă a doua a evoluării genului său Schiller se ocupă cu istoria și filozofia, și câștigă o catedră de de istoria universală în Iena. Ascultători avea destui, dar el modest, declină dela sine orice glorie de istoric, cu toate că și în istorie e original și apretiat. Mai apretiat e fără îndoială în filozofie — pentru studiile sale estetice, cari și azi au valoare. — După ce s'a împretinit cu Goethe, seninul geniu al literaturii universale, Schiller intră în a treia perioadă a evoluării

sale, perioada cea mai glorioasă, când liber de orice influință, în colaborare cu Goethe, scot revista „Horen“, în coloanele căreia apar pe rând poeziile lirice, epigramele și baladele sale, cari l-au ridicat la cea mai înaltă slavă. — Cătră sfârșitul vieții sale apoi se reîntoarce din nou la vechea-i meserie de dramaturg și scrie „Fecioara de Orleans“ și veșnicul „Wilhelm Tell“, Dl. Maior a făcut o foarte reușită aplicare a idealului ce străbate opera „V. Tell“, situației și stărilor, în cari se află Românii, iar când a isprăvit, cu dorința ca fiecare Român să-l citească pe Tell și să facă ce el a făcut. — publicul a erupt în aplauze, felicitându-l călduros.

Prelegerii i-a premers o declamație bine reușită din Schiller. S'a spus poezia „Mănușa“ de cătră elevul școlii normale G. Dragan

2. Trei Ierarhi la Blaj.

Cucerirea aducere aminte și mărturisirea vrednicilor bărbaților mari și bine meritați pentru biserică și neam este podoba tinerelor generații, cari crescute la căldura idealelor ce i-au călăuzit pe aceia, garantează viitorul neamului. Trei Ierarhi pentru școlile noastre înseamnă mărturisirea practică a acestui credeu, pentru că serioasa și într'adevăr sincera și entusiasta manifestare — ședința festivă, cum se zice — a tinerimii noastre dela liceu din ziua Trei Ierarhilor, patronii sfinți ai acestor de Dumnezeu păzite așezăminte vechi de cultură creștinească și românească, va rămânea o plăcută aducere aminte pentru cel ce a ostentit să asculte „cum se produc studenții“ (!). O spunem sincer: nouă ne-a plăcut. Programul — între marginile stabilite de cel ce a inaugurat serbarea de la Trei sfinți, episcopul Maior — a fost bine alcătuit, iar declamarile, din toate limbile, ce se propun în liceu, deasemenea reușite și vrednice de premiul ce li-s'a dat. N'o putem spune asta despre vorbirea festivă a liceului din clasa VIII-a Aug. Popa, — pentru că vorbirea studentului octavan, asupra vredniciei și marinității marelui episcop Grigore Maior, a fost un prinos cu mult mai prețios și din punct de vedere literar, o lucrare mult mai temeinică, căreia adăugându-i-se și estetica predării și eleganța statului — nu poate fi prețuită în argint sanator; a fost o lucrare vrednică și potrivită să facă cinste chiar și unui „consumat“ în „manuarna condeiului“ și priceput în „croirea discursurilor“. Deie Dumnezeu, ca nădejdiile legate de acest modest tinăr, ce-a stăpânit, la Trei sfinți, publicul încăpătoareii sală de gimnastică, să se realizeze.

Sara a fost bal. Lume multă și veselă. În înbulzeala mare am putut prinde în fugă — cu privirea — multe cucoane drăgălașe, venite de departe la acest bal tradițional, din venitele căruia se alină durerile multor suferinzi. Cum orânduiește Dumnezeu lucrurile, ca veselia unora să alineze durerile altora.

X Pentru cultura poporului.

Comitetul noului despărțământ „Iudol“ al Asociației pentru cultura și literatura poporului român, întrunit în ședința de 21 Ianuarie 1913, a hotărât ca și în anul trecut să aranjeze un ciclu de prelegeri practice

poporali în decursul lunilor Faur și Martie. Programul referitor la ținerea acestor prelegeri e următoarea:

1. Hășmaș la 9 Faur 1913 st. n. va preda: Ioan Bucur despre „Însămănătatea cărții“. Nicolau Racovițan despre „Tovărășii“. Dr. Ioan Giurgiu despre „Testament“ Vicențiu Sima despre „Creșterea vitelor“.

2. Șutu la 16 Faur 1913 st. n. va preda: Dr. Ioan Giurgiu despre „Însămănătatea cărților funduare“, Nicolau Vescan despre „Alcool“, Emanuil Irimie „Despre sărbătorile păgânești“.

3. Lita română la 2 Martie 1913 va preda: Nicolau Racovițan despre „Tovărășii“, Dr. Ioan Giurgiu despre „Însămănătatea căsătoriei“, Longiu Corcheș despre „Relația dintre preb, învățător și popor“.

4. Selicea la 16 Martie 1913 st. n. va preda: Ioan Bucur despre „Scăderile cari bântuie poporul român“, Nicolau Vescan despre „Alcool“, Longiu Corcheș despre „Memoria omului“, Vicențiu Sima „Lucrarea pămantului“.

5. Silvașul magiar la 30 Martie 1913 st. n. va preda Ioan Bucur despre „Pocăiți“ Alexandru Pop despre „Stupărit“, Dr. Ioan Giurgiu despre „Moștenire“.

La acestea șezători poporali cari își vor lua începutul totdeauna sara la 5 ore și cari să vor ținea în localul școlilor române sau în lipsa acestora în biserică, invităm cu toată dragostea pe toți sprijinitorii culturii noastre poporali, dar mai ales poporul din respectiva comună unde să țin prelegerile și pe cel din comunele vecine.

Dat din ședința comitetului cercuial „Astrei“ ținută în Iara-de-jos la 21 Ian. 1913.

Ioan Bucur

Vicențiu Sima

dir. desp.

notar.

M A I N O U .

Vestim confrăților preoți, că Ministrul de Culte a trimis Preavențurului Ordinariat suma de 103.647,98 spre a fi împărțită preoților arhiepiscopali diecezanii îndreptățiți la cuincuenale.

Noutăți.

Nou doctor în s. Teologie Duminecă în 8 Faur c. a fost promovat dr. în s. Teologie în aula Universității din Budapesta dl. Ioan Roșu, fost secretar și colaborator al foii noastre. Felicitările noastre.

Adunarea generală a „Reuniunii Femeilor Române gr. cat. din Blaj“ se va ținea Duminecă în 2 Martie 1913 la orele 3 d. a. în localitățile casinei române. Elena Pop, prezidentă, Mihail Șerban, secretar.

Moartea lui Alexandru Djuvara. Din București să anunță trista știre despre încetarea din viața a lui Alexandru Djuvara, fost în mai multe rânduri ministru. Partidul liberal a pierdut în defunctul pe cel mai marcat membru al său. Organizațiile liberale din țară au primit vestea morții prin următoarea telegramă: Alexandru Djuvara a încetat din viață. Inima, mintea, cuvântul său nu ne mai poate ajuta tocmai când sunt vremuri mai grele. Ioan Brătian șeful partidului liberal.

Adunarea „Consumului“. Sâmbăta trecută s'a ținut adunarea generală a celei dintâi societăți comerciale românești „Consum“ din Blaj. Incepută cu bune nădejdi de reușită, din vina conducătorilor s'a poticnit. S'a recules însă și acum merge progresând, așa cât cu ajutorul lui Dzău și mulțumită hărniciei și priceperii actualilor conducători, în câțiva ani va restabili capitalul societății, ce se produse.

Valorosul prezident Rssmul canonic Gavril Pop exmite o comisie de 3 pentru constatarea acțiilor depuse: s'au depus de 33 acționari 313 acțiuni. Adunarea fiind astfel destoinică de a aduce hotărâri valide, prezidentul deschide adunarea arătând cu cifre, scoase din bilanțele anilor trecuți. Incepând cu 1905, progresele luate de societate, exprimând și din a sa parte nădejdea de a vedea echilibrată deplin situația financiară a societății noastre.

Din raportul direcțiunii scoatem câteva cifre: la începutul anului 1912 are marfă de aproape 21 mii cor. în decursul anului s'a mai comandat de 148 mii, s'a vândut de 139 mii, rămând la inventar marfă de aproape 30 mii cor. Debitorii erau de aproape 4 mii cor. s'au creditat încă de 58 mii, s'au plătit 51 mii rămânând la sfârșitul anului o pretenziune de 10 mii. Creditorii erau de 3507 — s'au cumpărat pe credit de 105 mii cor. s'au răsplătit 102 mii cor. rămânând datori la finea anului cu 7262 cor. Venitul anului a fost de 7579.18 cor. carea s'a folosit întreg pentru reducerea deficitului, care a rămas acum numai de 39 mii cor. circulația întreagă a anului a fost de 617624.48 cor.

Desvoltarea atât de îmbucurătoare a societății în acest an de criză e de a se mulțumi, — spune raportul, — împrejurării, că marfa s'a comandat la timp, s'a plătit la scadență cu numerar și mai ales, a fost ajutată prăvălia prin comanda publicului mai cu seamă ale acționarilor. Raportul a fost primit cu bucurie, s'a dat desărcinarea direcțiunii și comitetului pentru anul 1912. luându-se cu ușurință dela ordinea zilei propunerea pentru lichidare, care trebuia pusă în programul zilei în sensul legii comerciale. Astfel cei 3 membri în direcțiune eșiți în urma vechimei: Gavril Pop, Gavril Precup, și Ioan F. Negruț jun. au fost realesi, aproape cu toate voturile.

Din celea esperiate s'a putut convinge oricine de avântul îmbucurător, care l'a luat societatea noastră comercială, pentru a cărei înflorire și prosperare trebuie să lucre, nu numai acționarii ei, ci toți Românii din împrejurimea Blajului, cari din faptul că există „Consumul“, au câștig netăgăduit. Sperăm ca vor înțelege cu toții această datorință de onoare și națională.

Rap.

Convocator. Adunarea generală ordinară a casinei române din Blaj se convoacă pe Duminecă, 23 Februarie 1913 la orele 10 a. m. pe lângă următoarea ordine de zi: 1 Deschiderea adunării. 2 Raportul general al secretarului. 3 Raportul economului. 4 Exmiterea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor și a bugetului. 5 Eventuale propuneri. 6 Închiderea adunării. Blaj, la 13 Februarie 1913. Dr. Izidor Marcu prezident. Alexandru Borza notar.

Advocat nou. Dr. Romul Curta avocat face cunoscut că și-a descis cancelaria advocațională în Agnita (Szentágot) casele D-lui Ioh. K. Schuller. Agnita 1913 Februar.

Canțitatea vinului pe întreg globul. Pe întreg globul să produc anual la 151,350.000 hectolitre, din cari bătrâna Europă produce 138 milioane hectolitre. Franța e țara vinului deoarece ea produce mai mult vin: 55,600.000 hl. așa că un locuitor consumă la un an 180 litre. Ungaria produce 2,600.000 hl. consumul este de 20 litre de locuitor, iar producția României este 2.300.000 hl. și consumul de 27 litre de locuitor.

Situația băncilor din Ardeal. Dăm după Revista economică câteva date statistice referitoare la băncile din Ardeal:

Bănci maghiare:

Numărul: 142

Capital	C.	34,229.599
Rezerve	"	10,724.313
Depuneri	"	157,846.619
Profit curat	"	4,212.057

Bănci săsești:

Numărul: 33

Capital	C.	10,115.115
Rezerve	"	17,181.729
Depuneri	"	119,641.460
Profit curat	"	2,235.489

Bănci românești:

Numărul: 97

Capital	C.	16,366.956
Rezerve	"	5,708.927
Depuneri	"	66,242.818
Profit curat	"	2,084.429

Cuota de binefacere se prezintă astfel:
la Români C. 109.060
" Maghiari 61.448
" Sași 456.548

Conform datelor de mai sus, din parte ne din nou constatăm, că numai oameni rău voitori, pot să alarmeze opinia publică din Ardeal în privința băncilor noastre prezentându-le ca o primejdie pentru elementul maghiar.

Să repețește povestea lupului...

Partea Literară.

Despre viața curată. Îndreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

E foarte curioasă și judecata unor învățați, cari fiindcă la cugetare să recer creeri și sistem nervos, — însăși cugetarea o prezintă, ca rezultatul creerilor.

La telefon și telegraf nu sunt de lipsă conductorii și baterii electrice? Dar pentru aceea putem să zicem, că telegrama sau telefonarea e rezultatul, conductorilor și bateriilor electrice? Nici decum! căci fără minte înțelegătoare, nu poți telegrafia sau telefona.

Sufletul, până locuiește în trup, are lipsă de creeri și nervi; și când creerii sau nervii sunt atâcați, sufletul nu se poate cugeta corect. Fie un artist cât de perfect, nu va putea cânta la un pian, descordat sau hodorogit; îndată ce pianul e în ordine, artistul va putea storce acorduri sublime,

fără ca să putem zice, că simfonia o produce pianul.

Artistul este acela, care dă muzicii suflet și viață; tot asemenea sufletul e artistul, care cu ajutorul creerilor și sistemului nervos, storce cugetele și ideile oamenilor.

Dar mă vei întreba: ce rost are ființa inteligentă în univers?

Dzâu și-a pus în tot locul: în ceru și pe pământ, semnele înțelepciunii și ale puterii Sale. Milioanele de stele, plantele și animalele, toate vorbesc de atotputința lui Dzâu. Așa, că putem exclama cu profetul: „Cât sunt de minunate lucrurile tale Doamne toate întru înțelepciune le-ai făcut“. Dar în-treg universul, era ca un pian care dădea acorduri sublime, fără să-și deie seamă de aceasta; a lipsit din șirul creațiunii ființa, care să știe ceti în cartea deschisă alui Dzâu a lipsit omul inteligent.

În sfârșit Dzâu a încheat șirul creațiunii, a încoronat opul creării, prin aceea, că a zidit pe om.

Și a creat pe om după chipul și asemănarea Lui, în trupul făcut din pământ, a suflat scânteia dumnezeiască: sufletul; ca asemănarea să fie mai desăvârșită a vărsat în sufletul omenească grația sfințitoare; astfel având omul suflet inteligent a trebuit să-i deie și eternitatea, căci nu era deom de Dzâu, ca să niucească făptura zidită după chipul său și destinată spre fericirea vecinică.

Prin crearea omului inteligent, era acum cine să înțeleagă și să asculte cuvintele universului despre mărimea și înțelepciunea lui Dzâu.

Dacă Dzâu a voit, ca cea mai perfectă făptură de pe pământ să fie liberă, a trebuit să permită și aceea, ca să și poată abuzul de libertatea sa, căci altcum ce merite putea să aibă, dacă se putea hotărî numai spre bine? De noțiunea ființei libere se ține nu păcatul, ci putința de a păcătui.

Omul și încă cel dintâiu, reprezentantul omenirii a abuzat de libertatea sa, a păcătuit și a nimic — așa zicând — plun lui Dzâu, în care i-s-a designat fericire vecinică.

Dar înțelepciunea dumnezească nu a venit în confuzie, în planurile lui Dzâu se cuprindea și răscumpărarea omului, scoaterea lui din ghiarele morții. Prin răscumpărare s'a împlinit descoperirea divină. Lumea întreagă cu legile ei minunate, nu este altceva decât o descoperire dzăiască, dar lumea, dacă ni ertat să mă exprim așa, arăta numai partea externă a lui Dzâu: puterea și înțelepciunea Lui, prin răscumpărare sa manifestat proprietățile lui interne, cele mai intime: iubirea și îndurarea lui nemărginită.

Când Fiul lui Dzâu a suferit pe lemnul crucii moartea crâncenă și rușinoasă, omenimea a putut privi în însăși dumnezeirea și să vadă focul dragostei noastre, ce-l nutrește el față de oameni.

Drama, ce a decurs în Vinerea mare, ne-a arătat și valoarea sufletului omenească.

Proșternete înaintea crucii și privește nu numai cu ochii trupului, ci și cu sufletul la acela, care atârână pe cruce, cugetă, cine e acela care suferă, ce chinuri trebuie să îndure, și atunci vei înțelege prețul sufletului tău și adevărul cuvintelor: „Ce-i va fo-

losi omului de va dobândi lumea întreagă și-și va pierde sufletul?“

Ce tezaur neprețuit trebuie să fie sufletul omenească, dacă a fost de lipsă sângele lui Hristos, ca să-l spele de păcat. În mână o cumpănă, pune de o parte un suflet și apoi privește în jur și caută, ce să așezi în partea cealaltă, ca să vină cumpăna în echilibru. De vei pune pământul întreg, cu toate comorile lui, cumpăna nici nu se va mișca, de vei așeza întreg universul, ea va sta tot neclătită, numai atunci va ajunge în echilibru, dacă pe partea cealaltă vei pune crucea lui Hristos, sângele, suferințele și demnitatea lui dzăiască.

Acum spune-mi, nu e lucru demn de om, a cultiva și a perfecționa un suflet așa de scump?

Pătrunde în-treg rotogolul pământului, scrutează toți ramii ocupațiunilor omenești, și te vei convinge, că ocupațiune mai nobilă, mai frumoasă, mai sublimă, mai ideală, decât cultivarea sufletelor, adevărat formarea de caractere nicăiri nu vei afla.

3. Nobilitate divină.

În vechime ostașii, cari se luptau cu curaj și eroism erau distinși de regale prin titula de nobil. Prin nobilitate voia să se a-rete, că cel distins în urma eroismului și meritelor sale se deosebește de ceialalți soți ai săi.

În timpul mai nou nu numai cei cari s'au distins prin virtuți militare sunt îndreptățiți la titula de nobil, ci și acei indivizi, cari și-au câștigat merite deosebite pe terenul industriei, comerțului, a științelor și artelor.

Dacă distingerea ajunge pe oameni, cari într'adevăr merită și urmașii pășesc pe urmele înaintașilor, nu avem nimic de observat. La caz însă, când cineva e distins fără nici un merit, când urmași se nutresc numai din gloria părinților, fără ca să se nizuiească a se face vrednici și a urma virtuțile străbune, distingerea, nobilitatea devine o minciună socială.

Așa ca în treacăt observ, că desteritate, speculanța în câștigarea averilor, nu constituie un merit deosebit, așa încât să fie de lipsă distingerea lui. Măgarul nu prețuiește mai mult pe soțul său, care poartă în spate nu sac plin de aur.

Distingerea prin titula de nobil nu o schimbă nimic valoarea noastră internă, morală, nu întărește caracterul, e un lucru extern, ca și o decorațiune, pe care o acățăm de paltonul nostru.

În capitolul acesta cu totul despre alt felu de nobilitate voiesc să vorbesc.

Omul chiar în urma naturei sale ocupă un loc privilegiat între făpturile pământului. Dacă zic, că omul e nobilul pământului, nu am zis destul, pentru că omul e un adevărat rege al pământului, care domnește peste făpturi pe temelul dreptului dat de Dzâu și poate supune puterile universului minunat în serviciului lui.

Motivul pentru cari omul e ființă privilegiată sunt: mintea și voința, cu cari l-a înzestrat Dzâu din îndurarea sa nemărginită. Darnurile aceste îl ridică la înălțime ametoitoare peste toate celelalte ființe.

Din împrejurarea, că omul este ființă inteligentă și liberă, urmează o alte calitate excelentă a lui: nemurirea.

Dumnezeul etern lucră pentru eternitate!

Materia anorganică, moartă încă e vecinică într'atâta, încât odată creată de sine, nu se poate nimici, dar și omul fie el cât de învățat e neputincios față de ea, și nu-i poate lua existența. Precum toată truda omului de a crea ceva, sau de a face ceva din nimica e zadarnică, tot asemenea materia existentă nu o poate trimite în neantul nefinței. Singur numai acela poate nimici materia, care i-a dat existența, care a făcut-o din nimica.

De bună seamă ai auzit despre principiul energiei constante; ori ce putere, energie din natură, nu se pierde, ci numai se străfoarmă. Robert Mayer genialul fizician a aflat legea aceasta.

Dacă ne convingem despre eternitatea, sau rămânerea materiei din univers, nu ne putem închipui, că sfințenia dzăiască așezată în om, sufletul să se poată nimici. Materia și energia nu se nimicește, se schimbă, se străfoarmă și în schimbările aceste da naștere altor lumi, te întreb acum, se poate, ca eu, care în urma minții stau la înălțimi neajunse de natura inconștientă, eu să mă nimicesc? ori să mă pot nimici? Oare artistul pentru aceea a creat capod'opera sa, ca peste o zi să-o nimicească? Oare Dzău, numai pentru viața pământească, pentru o zi, să fi creat ființa sa cea mai aleasă pe om? Nu pot crede! Sfânta Scriptură zice, că zilele anilor nostri 70, iar de vom fi în putere optzeci, dar să fie anii vieții noastre, milioane dacă odată ne-ar aștepta nimicirea fără urmă și atunci ar trebui să zicem: A fost greșală, Dzăule, ca să înzestrezii pe om cu minte și voință liberă! Ar fi om nebun acela, care ar arunca în foc un tablou neprețuit a lui Rafael, dar ar fi o nebunie de o mie de ori mai mare nimicirea sufletului! Nu avem absolute nici un motiv, ca să presupunem despre Dzău o astfel de faptă nebună! Fiecare părticică din natură grăiește despre înțelepciunea nemăsurată a lui Dzău, cine ne dă nouă drept să presupunem, că tocmai față de om iar fi lipsit înțelepciunea aceasta?

Minte înțelegătoare nu aflăm în întreaga natură, de-ât în om, asemenea și facultatea de a lucra liber îl distinge numai pe el.

Facultățile acestea sunt desăvârșite în izvorul din care purced, în Dzău ba și dela el purced, dimpreună cu nemurirea, ca semnele cele mai perfecte ale iubirii lui.

Dacă îndurarea și bunătatea lui Dzău, s'ar fi oprit aici, dacă nu ne-ar fi înzestrat cu alte daruri, decât minte, voință liberă și nemurire, ar fi de ajuns ca pe om să l'nalțe sus peste celelalte fapături, să fie regele lor. Dar bunătatea lui Dzău nu s'a eshauriat cu aceste daruri.

Dzău a creat pe om după chipul și asemănarea sa, astfel omul a ajuns lurudit, a ajuns în legătură cu Dzău, dar ca înrudirea aceasta să nu se întemeieze numai pe asemănare, Dumnezeu a atras pe om la sine prin legături interne prin dăruirea darului sau grației divine. Iată elementul de viață dzăiesc din om! E o binefacere atât de mare grația aceasta înaintea lui Dzău, încât atunci când omul prin păcatul său a pierdut, însuși Fiul lui Dzău a părăsit sinurile Tatălui, s'a făcut om și a pătimit pentru recăstigare darului.

Când copilul se naște, aduce cu sine cele trei daruri dzăiești: mintea, voința și

nemurirea, dar al pătrălea, cel mai mare lipsește. Il câștigă însă peste câteva zile prin sacramentul botezului și aceasta constituie adevărata nobilitate a omului.

Copilul înainte de primirea botezului e fiul oamenilor, fiul păcatului, după ce a luat botezul devine fiul lui Dzău, care poate pretinde fericirea cerească.

Prin botez se varsă în sufletul omului grația sfințitoare, care nu numai spală sufletul de orice întinăciune, și-l face frumos, strălucitor, sfănt ci îl unește așa de strâns, atât de intim cu Dzău, încât îl face demn de viața fericită, de nu cumva însuși omul se rupe de Dumnezeu prin păcat de moarte.

Schimbarea produsă în urma grației sfințitoare, de comun se asemănă cu un măr pădureț.

După părerea mea asemănarea aceasta în general ca toate asemănările este defectuoasă. E adevărat, că mărul altoit produce mere cu mult mai bune, decât cel nealtoit, dar pentru aceea mărul nobilitat, tot numai măr rămâne. Grația sfințitoare, care se varsă în suflet prin botez, e adevărat, că nu schimbă natura sufletului, dar produce oarecum în el unele schimbări suprafirești, face sufletul părtaș al naturii dzăiești (II. Petr. 14.).

(Va urma).

Noaptea sf. Bartolomeu.

După *BOLANDEN*.

Trad. de *Aurel B. Gajia*, profesor.

(Continuare).

— Sunt cugetările unei muribunde. Doar spun că prezența morții, pentru câteva momente ne clarifică mintea și ne face ca toate plăcerile lumii acesteia să le considerăm ca adevărate deșertăciuni.

— Cugetările unui muribund? Pentru Dumnezeu, tu mă aduci într'o situație de necrezut. Pe noi ne amenință cel mai mare stăpân din lume: moartea. Față cu moartea chiar și cel mai puternic om din lume e neputincios. Trebuie să ne înfricăm de ia. Cu fiește care pas ne apropiem tot mai tare de moarte. Nime nu-și știe ceasul morții. Ne naștem ca să murim. Astfel m'au învățat călugărițele din claustrul sf. Agatha. Și lor le sunt mulțămitoare fiindcă m'au învățat cum să mă port în fața morții.

Camerier a făcut un semn de aprobare.

— În asta stă virtuozitatea ei, zise în sine.

Blanca sta la fereastră. Privi în noapte afară. Încă predomina o liniște mortală, dar până când? O cuprinse o groază.

— Oare veni-va, zise întristată?

— Nu dubita, nobilă contesă. Au nu i-ai trimis vorbă, că dela sosirea lui depinde scăparea vieții d-tale? Și el te iubește foarte mult! De ar fi bolnav, ori chiar mort pe jumătate, încă și atunci ar veni.

— Și eu îl iubesc pe el, ca pe un mătuitor al vieții mele. Ceea-ce mă doare mult e diferența religioasă între noi. Dacă Dumnezeu l'ar întoarce, ce fericire! Auzi, că vine și cunosc pașii.

Pe coridor se auziau pași grăbiți de bărbat. Blanca încă făcu câțiva pași spre ușă cași când ar voi să se arunce în brațele

părătoare ale marquis-ului. Când înse s'a deschis ușa a stat speriată.

Tinărul a intrat în odaie cași unul care și-a pierdut cel mai mare bun din lume.

Blanca l'a prins de mâni și îl privea cu o deosebită neliniște.

— Cum te simți contesă? o întrebă.

— Foarte bine, — în mâinile d-tale; căci sunt în prezența preținului și a iubitelui, care mi-a scăpat viața. Scuză-mă că te-am trezit din somn.

— Din contră mă bucur mult! Ce? viața îți este în pericol? Spunemi cei?

Blanca fără să zică nimic l'a prins de mână, la ușă s'a oprit și îl privi lung.

— Serra de seară vei rămânea aici și vei păzi. Din trecere de vreme vei juca șach cu Hedviga.

A ieșit închizând ușa după sine.

— Eu să rămân aici? Să părăsesc? a întrebat mirându-se. Ce înșamnă asta? Ce se va întâmpla?

— Eu tremur în tot trupul. Morbul stăpânei e lipicios, zise cameriera. S'a început îndată după cină. Contesa s'a schimbat deodată. M'am înfricat de privirile-i schimonosite. Vorbia în continuu de lucruri grozave. Spune că marquis-ule amenințat cu moarte, întocmai cași admiralul. Apoi s'a depărtat din odaie, a rămas mult timp departe și când s'a reluturs era palidă ca moartea și mută ca mormântul, — până ce eu am început ai vorbi de marquis-ul. Atunci a sbierat și mi-a zis să te chem aici. Când d-ta te-ai dus după marquis s'a liniștit. Acum spune-mi ce înșamnă asta?

Serra n'a răspuns nimic, era cufundat în gânduri, cugetându-se la Blanca și cerca să afle secretul.

Contesa s'a așezat lângă o masă, pe care ardea felinar cu mai multe ciungi. Față cu ia ședea Hugo, care se simțea nespuns de fericit, căci se afla în societatea celei mai frumoase femei. Aștepta cu nerăbdare să-i vorbească de pericol.

— Viața și întreaga mea fericire în noaptea asta te amenință, zise Blanca plecându-și capul și cumpănind fiecăr cuvânt, ca nu cumva se calce jurământul. Singur scutul și prezența continuă a d-tale mă pot scăpa. De aceea te rog primește să nu părăsești odaia sub nici o condițiune, — căci întâmplările ce vor urma vor fi foarte grele pentru d-ta. Deci te rog scapă-mi viața și a patra oră, nu mă lăsa pe mine sermana.

Marquis-ul nu s'a înfricat de loc la auzul acestor vorbe. Sa învoit cu atât mai vârtos cu cât l'a rugat aceea pentru care și ar fi dat chiar și viața în nenumerate rânduri.

— Permis să te întreb una? zise Blanca văzând foarte tăcut pe marquis-ul.

Întrebarea asta l'a trezit pe Hugo din tăcerea în care se afla mai înainte.

— Vei rămânea cu mine?

— Îți jur că te voi asculta până la moarte.

Mă simt foarte fericit în apropiere d-tale contesă. Pentru apărarea vieții tale îmi voi varsa și cea din urmă picătură de sânge!

Blanca s'a roșit puțin la auzul acestor vorbe. Roșata înse ia trecut repede, îndată ce sa cugetat evenimentele ce au să se întâmple preste câteva minute.

— În credința ce mi-o păstrezi nu dubitez chiar de loc. Știu că îți vei ținea cuvântul. Dar trebuie să-ți clarific rugarea mea.

De aceea aşazate lângă mine şi ascultă. Sunt unele lucruri, cari şi dacă pentru un minut ne răpesc mintea, ne silesc să ne uităm promisiunea. Atare împrejurare de prezent nu-i deschisă. Sub influinţa unui eveniment foarte mare ai putea să-ţi uiţi de promisiune. Şi chiar pentru aceea aşi vrea să mă asigur şi să te asigur şi pe d-ta cât se poate mai mult. Această asigurare e ciustea d-tale. Pentru aceea promite pe cinstea d-tale de cavalier că fără învoirea mea nu mă vei părăsi nici un moment.

Intre alte împrejurări marquisul ar fi zis, că personalitatea şi prezenţa contesei ar fi îndeajuns ca el să nu se depărteze de lângă dânsa. Situaţia agitată a contesei însă l-a făcut să nu vorbească şi să stărească multe, ci să promită totul.

— Îţi jur pe cinstea mea de cavalier că nici pe un moment nu te voi lăsa singură.

(Vaurma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca pentru toţi.

Gabriel Compayré „Pestalozzi şi Educaţia elementară“ Biblioteca pentru toţi 768—769.

Una din broşurile cari ar putea interesa corpul didactic de ori-ce grad, fără îndoială e şi această traducere în româneşte a d-lui T. Popovici.

Autorul a scris această carte pentru a contribui la omagiile de recunoştinţă şi admiraţie datorite celebrului autor al romanului „Leonard şi Gertruda“, neobositului învăţător şi neîntrecutului revelator al dezvoltării naturii copilăreşti. Acest fapt desigur l-a condus pe autor a ne prezenta în o broşură, deşi mică dar interesantă, un tablou complet aproape de peripețiile multiple ale vieţii, carierei şi operele pedagogului şi metodicianului Pestalozzi. Influenţa considerabilă în întreaga Europa-centrală şi care a fost prezisă de Pestalozzi, cum şi critica numeroaselor scrieri, fac broşura să prezente mai mult interes. Preţul 60 bani. A se cere la librăria editoare Leon Alcalay Bucureşti.

A apărut: *Elemi Népiskola Ertesítő könyvecske* — Indica pentru şcolile populare primare. Costă leg. 30 fl. + 10 fl. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Nouă bucurie vestim obşteii româneşti: Icoana cu chipurile lui Horia, Cloşca, Crişan, a fost scoasă de sub tipar! E o icoană naţională, lucrată cu munită grije, în colorii şi se află de vânzare la „Librăria Naţională“ S. Bornemisa din Orăştie (Szászváros). Icoana capilor revoluţiei dela 1784, e făcută după chipurile care se află în Muzeul-Brockenthal din Sibiu, chipuri de pe vremea lui Horea, făcute de un pictor de atunci la cererea guvernatorului Ardealului, ca se rămână

chipul resculătorilor ţărani. De pe acele tablouri din muzeu s'a luat fotografie, iar după fotografie a făcut Librăria icoana aceasta. Aşadar e chipul cât să poate de credincios a eroului Horia şi a soţilor sei. Se poate capăta pentru suma de 2 cor. 50 fl. franco, — iar franco-recomandat (când e sigur, că nu se perde pe postă), pentru cor. 2.75. Cei care comandă la un loc 10 bucăţi, le capătă înloc de 27.50, cu numai 21 cor.! Cereţi toţi această icoană frumoasă, care e o podoabă vrednică a casei fiecărui român. Preţul să-l trimiteţi înainte, caci cu ramburs nu se trimite icoana! — Tot aci şi tot cu acel preţ: „Intrarea lui Mihail Viteazul în Alba-Iulia“. Cine comandă amândouă chipurile de-odată, cruţă cheltueala de postă la unul din ele! Cu 4 cor. 70 fl. (înloc de 5 cor.) le capătă pe amândouă franco, sau cu 4 cor. 95 franco-recomandat, înloc de 5.50. Trimiteţi preţul înainte la „Librăria Naţională“ S. Bornemisa Orăştie—Szászváros.

Se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj

Icoana d-lui I. HRISTOS
şi a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4.30 cor. fco. Mărimea icoanelor $4\frac{5}{70}$ cm.

Admirabilul tablou

Din suferinţele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viaţa noastră. — Mărime 44.68 cm.

Se află de vânzare la Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj. — Preţul freat 2.20 cor.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creştină* fco. 5.30
vol. II. *Tradiţiunea şi Bis.* fco. 5.30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului şi Graţia.* fco. 7.30 cor.
vol. II. *Sacramentele şi Eschatologia.* fco. 7.30 cor.

3. Hipnotism şi Spiritism 1.50

Preaveneratul Couzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărţi din caselle bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

La mormântul Metropolitului Atanasie Anghel întemeietorul Unirii cu Roma, discurs ostit de Dr. E. Dăianu, Blaj 1912.

Ministerul r. Ung. de culte şi instrucţiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie. 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general şi particular pentru şcolile primare cu 1, 2 şi 3 învăţători.*

2. *Planul de învăţământ şi îndreptarul metodic.* pentru şcolile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia şi Făgăraş. Aprobata din Conferinţa Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693. Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opu întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru şcolile cu un învăţător — 80
" " " doi " 1.20
" " " trei " 1.60
plus 20 fl. porto pentru fiecare.

Comande se pot face la Tipografia Seminarială.

Posta Administraţiunii.

Am primit şi chităm abonamentul dela:
Simand pe 1913 *Buciumi* (Almaş) pe timpul din $\frac{1}{5}$ 1913 până $\frac{1}{5}$ 1913. *Minerva, Iovamare* pe timpul din $\frac{1}{10}$ 1911 până $\frac{1}{4}$ 1912. *Bărcuţ* pe 1912 sem. I-in *Sântimbru* pe 1912. *Hagymáslápos* pe 1904 Ianuarie — Septembrie *Öszény* pe 1913 sem. I-in. *Örboldogfalva* pe 1913 prima rată. *Valealupului* pe 1911, 1912 şi 1913 semestrul prim. Cu regret, la Lipsca nu cunoaştem pe nimene. *Gr. P. Gherla* pe 1912 sem. 2 şi 1913 sem. I-in. *Reun. Ticvanul mare* pe $\frac{1}{10}$ 1912 — $\frac{1}{4}$ 1913. *Hărădu* pe 1913 sem. I-in. *Micuş* pe 1913. *Clopodia* pe 1913 sem. I-in. *Temesforgács* pe 1913 sem. I-in. Rugăm a se achita şi restanţa de pe $\frac{15}{10}$ 1911 — finea an. 1912. de sub interesor.

Proprietar, editor: Vasile Moldovan.

Redactor responsabil: Augustin Gruifţa.

Udatul în pat!

Se poate opri la moment!
Desluşiri de grauit, dacă i-se comunică datele etăţii şi sexului: Georg Pfaller în Nürnberg K. 44 [Bavaria].
(9) 3-52

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5.40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj cu preţul 9.50 cor.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAIL-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Preţul tabloului cor. 1.50 fl.